नेपाल–भारतका कोशीपीडित आन्दोलन चर्काउने तयारीमा

राजधानी संवाददाता
राजविराज (सप्तरी)

दसकौंदेखि मुआब्जाका लागि संघर्षरत सप्तरी, सुनसरी र उदयपुरका कोशीपीडितको 'जायज' माग पूरा गराउन भारततर्फका कोशीपीडितले पनि आफ्नो देशका सरकारसँग दबाबमूलक कार्यक्रममार्फत पहल गर्ने प्रतिबद्धता जनाएका छन्।

सप्तरी सदरमुकाम राजविराजमा दुवै देशका कोशीपीडितसम्मिलित बैठकमा भारतीय कोशीपीडितका अगुवाबाट यस्तो प्रतिबद्धता व्यक्त गरिएको हो। 'मुआब्जा समस्या दुवै देशका कोशीपीडितको साझा समस्या हो,' बैठकपछि सञ्चारकर्मीसँग कुरा गर्दै भारतको जनअधिकार पार्टी बिहार अध्यक्षसमेत रहेका कोशीपीडित उपेन्द्र सिंह कुशवाहले भने, 'यसका लागि हामीले पनि आफ्नो सरकारको ध्यानाकर्षण गराउन दबाबमूलक कार्यक्रम गर्ने तयारी गरेका छौं।'

कोशीको कहर नेपालका सप्तरी, सुनसरी र उदयपुर जिल्लाका साथै भारतको पिपरा, खुर्ग, बिसनपुर, भटियाही, कुनौली, कमलपुर, डगमारा, दिघिया, बनैनिया, न्योर मझारी तथा बेलासिंगोरलगायत क्षेत्रका हजारौं सर्वसाधारणलाई बेघर बनाएको उनले बताए। दुवैतर्फका कोशीपीडितले आ-आफ्नो भूमिमा जायज माग पूरा गराउन आन्दोलनमार्फत आ-आफ्नो सरकारलाई दबाब दिने सहमति भएको सप्तरी, उदयपुर र सुनसरी कोशी डुबान तथा कटान संघर्ष समिति संयोजक महिदेवप्रसाद चौधरी बताउँछन्। केही कारणवश स्थगन गरिएको आन्दोलन फेरि सुरु गर्ने तयारी भइरहेको पनि उनले सुनाए। २०११ सालमा नेपाल-भारत कोशी सम्झौतामा जग्गाको मुआब्जा तथा बाली नालीको क्षतिपूर्ति भारत सरकारले दिनुपर्ने उल्लेख छ। तर, तीनपुस्ता बितिसक्दासमेत अझै मुआब्जा पाउन नसकेको भन्दै सुनसरी, उदयपुर र सप्तरीका कोशीपीडित संघर्ष समिति नै गठन गरेर आन्दोलनमा छन्।

सप्तरी र सुनसरीबिचको सीमामा पर्ने कोशी ब्यारेज पुल निर्माण क्रममा भारत सरकारले आसपासका सर्वसाधारणको जग्गा अधिग्रहण गरेको झन्डै ६८ वर्ष बितिसक्दा पनि आफूहरूले सम्झौताअनुसारको मुआब्जा पाउन नसकेको कोशीपीडितको गुनासो छ।

त्यस्तै, सीमावर्ती भारतीय बजारका समेत दर्जनौं ग्रामपञ्चायत बाढी र डुबान कटानको चपेटामा परी घरबारविहीन बनेको भारतीय कोशीपीडित संघर्ष समिति अध्यक्ष कुशवाहको भनाइ छ।

नेपाल तथा भारत दुवैतर्फका सरकारको उदासीनताका कारण आफूहरू मुआब्जाबाट वञ्चित रहेको र दुवै देशका सरकारलाई दबाब बनाउन आवश्यक भएको बैठकको निष्कर्ष छ।

कोशी कहरले आफूहरूको क्षेत्रमा समेत खेतबारी, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था, मठमन्दिर, मस्जिद बगाएर उजाड तुल्याउने गरेको तर सरकारको ध्यान पुग्न नसकेको पीडितको गुनासो छ। संघर्ष समिति अध्यक्ष कुशवाहले नेपाल तथा भारतका कोशीपीडितको जायज माग पूरा गराउन आफूहरूले आफ्नो सरकारलाई दबाब दिन आन्दोलनका कार्यक्रम तय गरेको जानकारी दिए।

भारतीय कोशी पीडितद्वारा घोषित आन्दोलन कार्यक्रमअनुसार ९ पुस २०८० मा भारतको सहरसास्थित कोशी कमिसनरी कार्यालयमा एकदिने अनसन तथा १० माघमा पटनास्थित विधानसभा भवन अगाडिसम्म पैदल मार्च गरी ज्ञापनपत्र बुझाउने कार्यक्रम तय गरिएको छ।

त्यस्तै, १९ माघमा भारतको राजधानी नयाँ दिल्ली पुगेर संसद् भवन अगाडि धर्ना, प्रदर्शन र ज्ञापनपत्र बुझाउने कार्यक्रम तय गरिएको कुशवाहले जानकारी दिए। नेपाल र भारत दुवै देशका कोशीपीडितले आ-आफ्नो भूमिमा आन्दोलनमार्फत दबाब बनाउँदा नेपाल सरकारलाई भारत सरकारसँग कूटनीतिक पहल गर्न सहज हुने र भारत सरकारको पनि छिट्टै ध्यानाकर्षण भई जायज माग पूरा गर्न दबाब पर्ने कोशीपीडितको विश्वास छ।

थुनुवामाथि चरम यातना दिएको आरोप

मानवअधिकार आयोगमा उजुरी

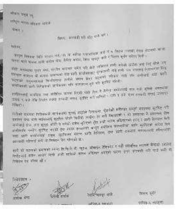

श्रीकृष्ण सिग्देल/राजधानी
स्याङ्जा

स्याङ्जा वडा प्रहरी कार्यालय वालिङमा थुनुवामाथि चरम यातना दिएको भन्दै पीडितले जिल्ला प्रशासन कार्यालय र मानवअधिकार आयोगमा उजुरी दिएका छन्।

गत २६ भदौमा वालिङस्थित एक होटलमा भएको कुटपिट घटनामा संलग्न चार जनालाई वडा प्रहरी कार्यालय वालिङबाट आएको टोलीले नियन्त्रणमा लिएर हिरासतमा राखेर कारबाही गरिरहेको थियो।

थुनुवा कक्षमा रहेका उनीहरूमाथि प्रहरीले चरम यातना र कुटपिट गरेको पीडितको आरोप छ। आफूहरूलाई प्रहरी कार्यालयभित्रै हतकडी लगाएर चरम यातना र कुटपिट गरेको बताउँदै पीडितले जिल्ला प्रशासन स्याङ्जा र मानवअधिकार आयोगसमक्ष उजुरी दर्ता गरेको जानकारी गराएका छन्।

घटनामा संलग्न वालिङका अशोक श्रेष्ठ, दीपेन्द्र अर्याल, रेशमबहादुर आले र मिलन कुँवरलाई प्रहरीले पक्राउ गरी अनुसन्धानका लागि हिरासतमा राखेको थियो। हिरासतमा रहेकै अवस्थामा राति ९ देखि १ बजेसम्म हतकडी लगाएर बाहिर उभ्याएर राखेको र धुनामा रहेका अर्याललाई चरम कुटपिट गरी घाइते बनाएको उनीहरूले दिएको निवेदनमा उल्लेख छ।

कुटपिटबाट अर्यालको उच्च रक्तचाप भएपछि तत्काल गल्हौं ध्याङलिङ अस्पताल लगिएको बुझिएको छ। अस्पतालले उनको अवस्था गम्भीर भएपछि थप उपचारका लागि बुटवल रिफर गरेको पीडितको भनाइ छ। अर्याल एक सातापछि उपचार गरेर पुनः प्रहरीको सम्पर्कमा पुगेका थिए। उनको शरीरमा निलडाम र खुट्टामा गहिरो चोट लागेको बताइएको छ।

कुटपिट मुद्दामा अदालतले सामान्य धरौटीमा छाडेपछि उनीहरू न्यायका लागि जिल्ला प्रशासन र मानवअधिकार आयोगमा उजुरी दिन पुगेका हुन्।

हिरासतमा रहेका बेला वडा प्रहरी कार्यालयका प्रमुख प्रहरी नायब उपरीक्षक इकवाल हवारी र प्रहरी निरीक्षक जनक बञ्जराको निर्देशनमा एक हवलदारले निर्घात कुटपिट गरेको पीडितको दाबी छ। कुटपिट गर्ने क्रममा बञ्जराले मोबाइलमा भिडियो कल गरेर 'प्रशान्त' भन्ने व्यक्तिलाई देखाएको पीडितको निवेदनमा उल्लेख छ।

'प्रशान्त भन्ने व्यक्ति आफूले नचिनेको' पीडित अर्यालले बताए। भिडियो कलबाट 'प्रशान्त'ले 'हातखुट्टा भाँच्नेगरी कुट्दे' भनेको आफूले सुनेको उनले निवेदनमा उल्लेख गरेका छन्। प्रहरी नायब उपरीक्षक हवारी र निरीक्षक बञ्जराले 'पीडितहरूले भनेजस्तो कुटपिट नगरेको' दाबी गरेका छन्।

नियन्त्रणमा लिइसकेपछि हिरासतभित्र कुटपिटलगायतका यातना दिन नपाइने कानुनी मान्यता रहँदा पनि यस्ता घटना बाहिरिनुले प्रहरीले अगाडि सारेको 'प्रहरी मेरो साथी' नाराप्रतिको विश्वासमा शंका उत्पन्न भएको स्थानीय बताउँछन्। घटनाको सत्यतथ्य छानबिन गरी दोषी प्रहरीलाई कारबाही गरिनुपर्ने उनीहरूको माग छ।

क्षतिग्रस्त आयोजना अनुगमन

युवराज विष्ट/राजधानी
भोजपुर

क्षतिग्रस्त सभाखोला लोहाकोट विजुवापानी सामुदायिक लिफ्ट खानेपानी आयोजना स्थलगत अनुगमन गरिएको छ। गत २ असारमा आएको बाढीले क्षति पुऱ्याएको कोशी प्रदेशका खानेपानी सिँचाइ तथा ऊर्जा मन्त्रालयका सचिव अरुणकुमार झा, मन्त्रालय महाशाखा प्रमुख मेघराज ज्ञावली, प्रशासन महाशाखा प्रमुख सञ्जयकुमार पोखरेलसहित डिभिजन प्रमुख देवनाथ सिंहले स्थलगत अनुगमन गरेका हुन्।

बाढीले पूर्ण क्षति भएको खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय भोजपुरले पुनर्निर्माण गरेर सञ्चालन तयारी थालेको छ। यसलाई मर्मत गरेर दसैंअघिसम्म स्थानीयलाई पानी खुवाउने लक्ष्य रहेको खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय भोजपुरका प्रमुख देवनाथ सिंहले बताए। अहिले यो आयोजना कार्यालयको ४० लाख लागतमा मर्मत भइरहेको छ। 'बाढीले क्षतिग्रस्त आयोजना मर्मत गरेर स्थानीयलाई पानी खुवाउने लक्ष्यसाथ काम गरिरहेका छौं,' प्रमुख सिंहले भने, 'स्थानीयलाई दसैंअघि नै पानी खुवाउने हाम्रो योजना छ। सोहीअनुसार काम अघि बढाएका छौं।'

संखुवासभा चैनपुर नगरपालिका-११ मा सञ्चालन भइरहेको आयोजनाबाट ३ सय ८६ घरपरिवारमध्ये १ सय १८ परिवारले पानी उपभोग गर्दै आएका थिए। बाँकी घरमा पनि पानी वितरणको अन्तिम चरणमा रहेको अवस्थामा बाढीले आयोजना बगाएको कार्यालयको भनाइ छ। स्थलगत अनुगमन गर्दै मन्त्रालयका सचिव अरुणकुमार झाले बाढीले निकै ठूलो क्षति पुऱ्याएको पाइएको बताए। तत्काल योजना सुचारु गरेर स्थानीयलाई पानी खुवाउने गरी काम थालिएको उनले जानकारी दिए। 'मन्त्रालयको समूहले स्थलगत अनुगमन गरेको छ, बाढीले निकै ठूलो क्षति पुऱ्याएको देखियो। यसलाई तत्काल मर्मत गरेर पानीको समस्या समाधानका लागि काम भइरहेको छ,' सचिव झाले भने, 'आयोजनालाई थप व्यवस्थापन गर्न आगामी वर्षको बजेटमा समेट्ने सोच बनाएका छौं।'

आयोजनास्थलसँगै यहाँको संरचना बाढीले पुरेको कारण त्यसलाई खोतलेर आवश्यक मर्मत कार्य भइरहेको छ। खोलाभन्दा करिब सय मिटरवर रहेको आयोजनास्थलमा बाढी पसेर सम्फबेल, पानी तान्ने मोटर पम्प, ट्रान्सफर्मर, तीनवटा कन्ट्रोल प्यानल, स्टेपलाइजर, चेन पुल्ली, पाइप लाइन, पालेघरलगायत पुरिएको थियो। अहिले त्यसलाई डोजरको सहायताले बालुवा पन्छाएर निकालिएको निर्माण उपभोक्ता समिति सदस्य गणेश जिमी बताउँछन्। आयोजना मर्मत सुरु भएकाले स्थानीयमा पानी आउने आशा जागेको उनको भनाइ छ। इलाम, पाँचथर, तेह्रथुम, संखुवासभा, भोजपुरलगायत ठाउँमा मन्त्रालयअन्तर्गत सञ्चालन भएका योजनासँगै यो आयोजनाको पनि स्थलगत अनुगमन गरिएको हो।

पुनर्निर्माण जारी आयोजना अनुगमन गर्दै मन्त्रालयका महाशाखा प्रमुख मेघराज ज्ञावलीले तत्काल स्थानीयको पानीको समस्या समाधान गर्न तीव्र काम भइरहेको बताए। उनका अनुसार सम्फवेल (पानी तान्ने ठाउँ) फेरि पनि बाढीको जोखिममा रहेको त्यसलाई क्षति हुनबाट बचाउन विकल्पसँगै थप सुरक्षाका लागि काम गर्नुपर्ने देखिएको छ। 'विभिन्न जिल्लाका आयोजना अनुगमन क्रममा यो योजनालाई पनि स्थलगत रूपमा हेरेका छौं,' उनले भने, 'यो स्थानमा बाढीले ठूलो क्षति गरेको पाइयो। यसको सम्फवेल फेरि पनि बाढीको जोखिममा देखिएको छ। यसको विकल्पसँगै सुरक्षाका लागि आवश्यक काम गर्नु छ। यसको विषयमा पनि थप योजना बनाएर काम गर्छौं।'

मन्त्रालयअन्तर्गत सञ्चालनमा रहेका कार्यालयमा कर्मचारी अभावका कारण कामकाज सञ्चालनमा केही समस्या रहेको प्रशासन महाशाखा प्रमुख सञ्जयकुमार पोखरेलले बताए। कतिपय जिल्लामा कामलाई तीव्र गतिमा अघि बढाउन जनशक्ति अभावमा समस्या रहेको उनको भनाइ छ। रिक्त पदमा आवश्यक दरबन्दी माग गरेर लोकसेवा आयोगमा पठाइएको पनि उनले जानकारी दिए।

'सञ्चालित योजना तीव्र रूपमा अघि बढाउनुपर्ने अवस्था छ,' उनले भने, 'तर यहाँका अधिकांश कार्यालयमा दरबन्दी खाली छ।'

विवाह गर्न गाउँपालिकाको अनुमति अनिवार्य

विमला पाण्डे/राजधानी
सिन्धुली

जिल्लाको मरिण गाउँपालिकामा अब विवाह गर्न स्थानीय तहसँग अनुमति लिनुपर्नेछ। आगामी १ मंसिरबाट उमेर प्रमाणित गरी अनुमति लिएपछि मात्र विवाह गर्न पाउने भएको छ।

गाउँ कार्यपालिकाले विवाह गर्नुपूर्व बेहुला र बेहुलीकै वडा कार्यालयबाट उमेर यकिन गरी प्रमाणित गर्नुपर्नेछ। वडाले विवाह गर्न उमेर पुगेको सिफारिस गरेपछि मात्र विवाह गर्न पाइनेछ।

बालविवाह रोकथामका लागि गाउँपालिकाले यस्तो निर्णय गरेको हो। गाउँपालिकालाई बालविवाह शून्यमा पुऱ्याउन यो नीति अवलम्बन गर्न थालेको गाउँपालिका उपाध्यक्ष विमला माझीले बताइन्।

बालविवाह न्यूनीकरणमा स्थानीय सरकार प्रतिबद्ध रहेको उनको कथन छ। बालविवाह न्यूनीकरणका लागि पालिकाले कडा कार्यक्रम ल्याउनेसमेत उनले जानकारी दिइन्। बालविवाह न्यूनीकरणका लागि यसअघि नै गाउँपालिकाले विवाहअघि स्नातक तह उत्तीर्ण गर्ने गाउँपालिकाभित्रका महिलालाई १ लाख पुरस्कार दिन सुरु गरिसकेको छ। छात्राको पढाइ निरन्तरता दिन र बालविवाह हुन नदिन कक्षा ११ मा भर्ना भएका किशोरीलाई साइकल उपहार दिने कार्यक्रमसमेत कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ। गाउँपालिकाले बालविवाह न्यूनीकरणका लागि सचेतनामूलक कार्यक्रमसमेत गरिरहेको छ।

मुलुकी देवानी (संहिता) ऐन, २०७४ को दफा ७० (घ)बमोजिम महिला र पुरुषको उमेर २० वर्ष पूरा भएको हुनुपर्ने व्यवस्था छ।

Invitation for Bids

Raskot Municipality, Kalikot

Date of publication: 2023/10/12

1. Raskot Municipality, Kalikot invites Select quotation from eligible bidder from the eligible Nepalese bidders (suppliers or authorized dealer) for the procurement mentioned below: for detail information visit PPMO's Web site: www.bolpatra.gov.np./egp
2. Bidder has to submit their bid electronically only and may download the bidding documents for e-submission from PPMO's Web Site www.bolpatra.gov.np./egp,. Information to deposit the cost of bidding fee in Bank:

   Name of the Bank: Global IME Bank, Raskot Name of Office : Raskot, Municipality

   Account Name: Aantarik Rajaswa khata, Raskot Account number: E204010000009
4. Electronic bids must be submitted through PPMO website www.bolpatra.gov.np/egp on or before 2023/10/26 at 12 noon. Bids received after this deadline will be rejected.
5. The bids will be opened in the presence of Bidders' representatives who choose to attend at 2 PM on 2023/10/26 at the office of Raskot Municipality, kalikot. Bids must be valid for a period of 45 days from the date of bid opening and must be accompanied by a bid security or scanned copy of the bid security. The details of bid securities of different packages are listed in table below.
6. If the last date of submission falls on a government holiday, then the next working day shall be considered as the last date. In such case the validity period of the bid security shall remain the same as specified for the original last date of bid submission.
7. Any provision which are not mentioned in this notice will be consistent with public procurement act (PPA), 2063/ public procurement regulation (PPR), 2064 and other prevailing Nepalese laws.
9. All the rights whether to accept or reject the bid partially and fully are reserved to Raskot Municipality, Kalikot.

Description of Work	Estimated Amount, NRs (without VAT)	Bid Security Amount (NRs.)	Bid validity period/Bid security period/ Bid security fee
Supply, delivery and unloading of Construction Materials for Chettadi Kulo Irrigation system up to Store at Raskot Municipality-01(Bahaltola), Kalikot (IFB No. : RM/080-81/GOODS/SQ-02)	1,034,367.34	28,000.00	45days/75days/ NRs.1000

C M Y K